

บทที่ ๘

ถ้าเราไม่ประสบความสำเร็จในครั้งแรก...

การกลับมาของผมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมวดในคราวนี้ถือได้ว่าผมมีประสบการณ์แล้วในระดับหนึ่ง เพราะเป็นทหารผ่านศึกที่ผ่านสงครามมาและเคยบาดเจ็บด้วย ผมจะใช้ประสบการณ์อันนี้ในการทำหน้าที่ให้ดีขึ้น การที่ผมกลับมาทำให้พวกลูกน้องประหลาดใจไม่น้อย เพราะมีข่าวลือว่าผมเสียชีวิตแล้วบ้าง หรือบาดเจ็บสาหัสบ้าง เมื่อผมก้าวลงจากเฮลิคอปเตอร์ลูกน้องผมเห็นก็อึ้งไปเลย เพราะไม่คิดว่าผมจะกลับมาใบหน้าพวกเขาเหมือนจะบอกว่า “โอ้โฮ ดวงแข็งน่าดู” ส่วนผมเฉย ๆ ไม่พูดอะไร

บางทีการบังคับคนอื่นอาจจะง่ายกว่าการบังคับตัวเอง ดังนั้น สิ่งแรกที่ผมทำเมื่อมาถึงคือทำให้ใจสงบและหาสมภาระของใช้ส่วนตัว เช่น มีด สายโยงเข็มขัดสนาม กระเป๋ากกระสุน เป็นต้น พวกลูกน้องคิดว่าผมคงไม่กลับมาแล้ว ก็เลยเอาของใช้ของผมแจกจ่ายกันเอง

ในคืนแรกที่มาถึงผมตัดสินใจออกลาดตระเวนพร้อมลูกน้องเพื่อชุ่มโถมตีในเวลากลางคืนห่างจากฐานไปประมาณ ๒,๕๐๐ เมตร เมื่ออาทิตย์เริ่มตก ใจผมก็เต้นตุบ ๆ ผมใส่เสื้อเกราะกันกระสุนและหมวกเหล็ก

พร้อมออกไปปฏิบัติหน้าที่ อุปกรณ์สองสิ่งนี้ก็กลายเป็นอุปกรณ์ที่ผมแอบหลงรักทันทีถึงแม้มันจะหนักและอึดอัดเวลาใส่ เพราะมันเคยช่วยชีวิตผมไว้ ผมเป็นคนที่ดีในการเดินลาดตระเวนคราวนี้ เมื่อออกไปได้สักประมาณ ๕๐ เมตร ใจผมก็เริ่มหวิว ๆ ในทุกก้าวที่เดิน เพราะไม่รู้ว่าจะไปเหยียบกับระเบิดเข้าหรือเปล่า ผมพยายามจะไม่คิดถึงมันแต่ก็อดห้ามใจไม่ได้เมื่อนึกถึงความโกลาหลที่เกิดขึ้นเมื่อไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านมา แต่แล้วผมก็คิดว่าพวกลูกน้องผมเขาก็คงกลัวเหมือนกัน ผมเป็นหัวหน้าพวกเขาจบการศึกษาและผ่านการฝึกมามากมาย ทั้งจากโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยต์ โรงเรียนส่งทางอากาศ โรงเรียนจู่โจม และโรงเรียนการรบในป่า ผมควรจะเป็นตัวอย่างแก่พวกเขาไม่ใช่หรือ เด็กหนุ่มเหล่านี้ผ่านการฝึกมามากและต้องมาปฏิบัติหน้าที่เลย ผมปล่อยให้ตัวเองเป็นคนชี้ขาดไม่ได้ ผมเดินต่อไป ทุกอย่างเป็นไปด้วยดีสำหรับการเดินลาดตระเวน เราแทบจะไม่มีการพูดคุยกันเลย พวกเราเข้าพื้นที่ชุ่มชื้นจากทางด้านหลัง สักพักผู้บังคับหมู่ซึ่งก็คือหัวหน้าชุดลาดตระเวนก็นำแต่ละคนไปอยู่ในตำแหน่งที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นด้านข้างหรือด้านหลัง การสื่อสารผ่านการใช้สัญญาณมือและการพยักหน้าเป็นหลัก ไม่นานทุกอย่างก็เข้าที่

จริง ๆ แล้วเส้นทางที่พวกเราเดินในคราวนี้ไม่ได้ไกลจากตำแหน่งที่ผมโดนกับระเบิดเลย ผมจับที่เสื้อด้านในที่เปียกชุ่มไปด้วยเหงื่อ บอกตัวเองว่าให้ทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดไม่ต้องไปคิดอย่างอื่น ผมเดินอีกไม่กี่ก้าวก็ถึงตำแหน่งของตัวเองซึ่งพอใกล้ถึงผมต้องคลานเข้าไปอย่างเงียบ ๆ เข้มทิศที่ผูกยึดด้วยเชือกผูกกรองเท้ากับสายโยงเข็มขัดสนามเกิดไปเกี่ยวกับกิ่งไม้จนหล่นลงพื้นไปกระทบหินเสียงดังปัง ผมรีบตะโกนทันที

“กับระเบิด” แล้วพุ่งตัวไปด้านขวาหมอบลงกับพื้น ลูกน้องผมก็หมอบลงกับพื้น ผ่านไปไม่กี่วินาที เมื่อรู้ว่าไม่ใช่ระเบิดแต่เป็นเสียงจากเข็มทิศผมเอง ทุกคนก็โล่งใจ แต่เล่นเอาผมอายนแทบแทรกแผ่นดินกับความเพอะพะที่ตัวเองก่อและทำให้พวกเราต้องย้ายไปยังที่ซุ่มแห่งใหม่

ในคืนนั้นทุกอย่างเรียบร้อยไม่มีเหตุการณ์อะไร ระหว่างเดินทางกลับฐานในคืนนั้นผมรู้ตัวว่าหน้าแดงด้วยความอาย แต่อย่างน้อยก็ไม่มีใครเป็นอะไรและผมก็ไม่กังวลเกี่ยวกับแผลของตัวเองอีกต่อไป

เมื่อกลับมาถึงฐานผมได้สรุปผลของการออกไปลาดตระเวน รวมถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของพวกเราให้ทั้งหมดฟัง มีเสียงวิจารณ์เล็กน้อยเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งเกิดจากความผิดของผมเอง แต่ผมไม่สนใจเพราะอย่างน้อยในเวลานี้ผมได้รับความไว้วางใจจากลูกน้องในระดับหนึ่ง และผมก็เอาชนะความกลัวที่เกิดขึ้นในใจผมได้ ห้วงเวลาของการรับน้องได้จบลงแล้วและจากนี้ไปคือของจริง ซึ่งหมายความว่าผมต้องนำหมวดของผมให้ดีที่สุดและสิ่งที่ผมควรระวังคือสไตล์ของความเป็นผู้นำและวิธีที่จะรบกับข้าศึกให้ดีขึ้น

ที่ผ่านมามหวมดของเราได้ใช้ยุทธวิธีซึ่งมุ่งไปที่การหลีกเลี่ยงความสูญเสียให้มากที่สุด แต่ผมรู้ดีว่าการทำแบบนี้สุดท้ายเราเองจะถูกต้อนให้จมนมและจะสูญเสียมากขึ้น ผมเลยให้ความสนใจเกี่ยวกับสาระสำคัญทางยุทธวิธี เช่น การรุก รับ การซุ่มโจมตี การใช้อาวุธ การวางและการกั๊กกับระเบิด การใช้แผนที่เข็มทิศ การเคลื่อนที่ในเวลากลางคืน การข้ามลำน้ำ การวางแผนการยิงสนับสนุน เหล่านี้เป็นต้น ผมรู้เรื่องพวกนี้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ก็ไม่เคยใช้ในสถานการณ์จริง ที่เวียดนามคือโอกาสในการใช้ แต่ความประมาทเพียงนิดเดียวอาจนำมาซึ่งความหายนะของหมวด

ฉะนั้นผมประมาณไม่ได้ มีคำพูดว่า ทหารจะทำหน้าที่ได้ดีก็ต่อเมื่อมีผู้บังคับบัญชามาคอยตรวจสอบ แน่แน่นอนว่าในสนามรบผมไม่สามารถไปตรวจสอบทุกอย่างได้ตลอดเวลาแต่ผมสามารถใช้รองผู้บังคับหมวดและผู้บังคับหมู่ทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาแทนได้ ไม่เพียงเฉพาะด้านยุทธวิธีเท่านั้นที่ผมในฐานะผู้บังคับหมวดต้องใส่ใจ ด้านสุขอนามัยก็สำคัญไม่แพ้กัน เช่น ถูงเท้าต้องเปลี่ยนบ่อย ๆ การอาบน้ำ สระผม โกนหนวดต้องทำสม่ำเสมอ รวมถึงการเข้าเวรยาม การรับส่งวิทยุ การเข้ารหัสวิทยุ ต้องทำให้เข้มงวดและจริงจัง เราจะประมาณไม่ได้เลย ฐานของหมวดต้องได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ ทุ่นระเบิดเคลย์มอร์ต้องได้รับการตรวจและพรางอย่างถูกต้อง คูตติดต้องชุดให้ลึก ตำแหน่งของทหารประจำจุดต่าง ๆ ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้การยิงมีประสิทธิภาพมากที่สุด แม้กระทั่งหญ้าที่อยู่หน้าฐานก็ต้องตัดให้โล่งเตียนเสมอ ที่เก็บกระสุนต้องแห้ง การซักซ้อมการปะทะในสถานการณ์ต่าง ๆ ต้องทำอยู่เป็นประจำ เรื่องสำคัญอีกอย่างคือ ในเวลารบผู้นำมักตกเป็นเป้าเสมอ ดังนั้นลูกน้องแต่ละคนต้องได้รับการฝึกให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าที่ได้ ในกรณีที่หัวหน้าตัวเองเสียชีวิตหรือบาดเจ็บ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อให้สำเร็จ ความจริงเรื่องนี้ได้มีการปฏิบัติมานานมากแล้ว ตั้งแต่สมัยสงครามฝรั่งเศสและสงครามอินเดียน (French and Indian War) ก่อนที่จะมีการก่อตั้งกองทัพบกสหรัฐเสียอีก

ผมปรับวิถีการใช้ชีวิตในระหว่างการรบที่เวียดนามด้วย คือจะนอนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมักจะเป็นในเวลากลางวันเป็นส่วนมาก ส่วนในเวลากลางคืนผมก็จะออกไปลาดตระเวนในพลัดที่สามเสมอ และก่อนนอนผมจะเป็นคนนับยอดว่ามีกี่คนและก่อนเข้าก็จะเป็นคนนับยอดเช่นกันว่าเข้ามาก็คนเรื่องนี้ดูเหมือนเป็นเรื่องเล็กแต่มีความสำคัญมากเพราะอาจมีข้าศึกแอบมาต่อท้ายแถวเราตอนกลับเข้าฐานในเวลากลางคืนที่มีตมมาก ๆ ก็เป็นไปได้ หรือ

////////////////////

อาจจะมีคนของเราหายไปตอนขากลับ เพราะฉะนั้นเรื่องพวกนี้ละเลยไม่ได้ อีกอย่างอาวุธยุทธโศปกรณ์ต่าง ๆ ต้องอยู่ครบ และถ้าหายก็ต้องรู้ว่ามันหายไปไหนและตอนไหน เรื่องเหล่านี้ผมให้ความสำคัญมากเช่นกัน และหากมีความผิดปกติเกิดขึ้นในการนับยอดรองผู้บังคับหมวดก็ต้องตอบได้ว่าเกิดอะไรขึ้น

เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับหมวด ผมตรวจที่ตั้งของลูกน้องทุกคืน เช่น ตำแหน่งของปืนกล ผมจะไปอยู่ที่นั่นและลองเล็งดูว่ามันสามารถป้องกันพื้นที่ได้ไหม วิทียูสือสารของหมวดก็เช่นกันผมจะเช็กเป็นประจำเพื่อให้มันใจว่าสามารถติดต่อกับกองร้อยหรือกองพันได้ อีกอย่าง ความสัมพันธ์กับลูกน้องก็ต้องสร้างผ่านสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น กินข้าวด้วยกัน เป็นต้น รายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับลูกน้องไม่ว่าจะเป็นคนถนัดซ้ายหรือขวา การมองเห็นในเวลากลางคืนดีไหม นิสัยใจคอเป็นอย่างไร มีปัญหาส่วนตัวบ้างหรือไม่ เช่น ปัญหาที่บ้าน ปัญหาการหลับนอน ผมต้องรู้ และถือว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ ผมฟังพวกเขาเล่าเรื่องราวซึ่งสะท้อนถึงความหวังในการมีชีวิตรอดกลับไป แต่สำหรับเรื่องส่วนตัวของผม ผมไม่ได้เล่ามาก ผมรู้ว่ามันไม่มีประโยชน์ที่พวกเขาจะรู้ สิ่งที่พวกเขาต้องการเกี่ยวกับผมคือผมจะสามารถนำพาพวกเขาให้อยู่รอดปลอดภัยจนได้กลับบ้านได้หรือไม่ พวกเขาอยากเล่าเรื่องราวให้ผมฟังและอยากให้ผมเป็นผู้ฟังที่ดีก็เท่านั้น และด้วยความที่ผมเป็นนายทหารส่วนพวกเขาเป็นจำ นายสิบ หรือพลทหาร มันจึงเป็นความแตกต่างอย่างเลี่ยงไม่ได้ ผมเป็นทหารอาชีพ ส่วนพวกเขาเป็นทหารแค่ช่วงเวลาหนึ่ง การวางตัวที่เหมาะสมก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีมองในอีกมุมหนึ่ง การอยากรู้เรื่องส่วนตัวของลูกน้องมากจนเกินไปอาจ

ทำให้พวกเขาระแวงสงสัยว่าผมเข้ามาพูดคุยด้วยวัตถุประสงค์อะไรกันแน่ เรื่องนี้ก็เป็นประเด็นที่ผมต้องคิดเหมือนกัน

สำหรับข้าศึกที่พวกเรากำลังเผชิญหน้าอยู่ ความจริงก็คือ ประชาชนธรรมดาที่พร้อมจะฆ่าพวกเราได้ทุกเวลาเพราะจังหวัดบินดิน คือถิ่นของพวกเวียดกง ผมเชื่อว่าพวกมันใช้ชาวบ้านเป็นสายสืบเกี่ยวกับ ความเคลื่อนไหวของเรา ไม่ว่าจะเป็นจำนวนคน อาวุธที่ใช้ หรือแม้กระทั่ง ตัวผมเองว่ามีความเป็นผู้กล้าแค่ไหน ผมเองก็ต้องพยายามรู้ให้ได้ว่าพวก เวียดกงที่แฝงตัวอยู่แถวนี้มีจำนวนเท่าไรและมีแผนจะปฏิบัติการต่อ พวกเราตอนไหน ต้องรู้ครอบคลุมถึงข้อมูลด้านการรบของพวกมันด้วย เช่น อาวุธที่ใช้มีอะไร วางกับระเบิดไว้ตรงไหน ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก แล้วจุดอ่อนของพวกมันล่ะ ข้าศึกต้องมีจุดอ่อน เช่นเดียวกับที่พวกเรา ผมต้องพยายามหาให้เจอและใช้ประโยชน์จากมัน แน่ใจความที่เป็นมนุษย์เหมือนกันย่อมมีอะไรที่คล้าย ๆ กัน พวกมันต้อง กิน นอน พักผ่อน แล้วอาหารที่กินมาจากไหน ใครส่งมาให้ เมื่อจะเคลื่อนที่ จะเคลื่อนที่ตอนไหน เป้าหมายคืออะไร สิ่งเหล่านี้ผมก็ต้องพยายามรู้ให้ได้มากที่สุดเพื่อความอยู่รอดของหมวดและภารกิจที่สำเร็จลุล่วง นั่นคือ การรักษาหมู่บ้านทองแลม

เหล่าผู้รู้ทางทหารบอกไว้ว่า ต้องรู้ข้าศึกให้มาก ยิ่งรู้มากโอกาสที่จะชนะก็มาก นั่นคือทำลายข้าศึกได้ แน่ใจว่าข้าศึกก็คงคิดเช่นเดียวกับที่เราคิด มันอะไรกันนี้ พวกเรามาจากโลกที่ศิวิไลซ์และเกลียดการฆ่ากัน และ พวกมันก็น่าจะถูกปลูกฝังมาไม่ต่างกัน แต่กลับต้องมาอยู่ในสถานการณ์ที่พยายามจะเอาชีวิตซึ่งกันและกัน ในแต่ละวันผมจะเขียนจดหมายถึงบ้าน ที่สหรัฐ นั่นเป็นช่วงเวลาเดียวที่ผมมีความสุขมากและอยากจะมีชีวิตรอด

กลับไปเห็นหน้าลูกเมีย เมื่อคิดถึงเรื่องนี้ เพื่อให้ผมและลูกน้องรอดชีวิต ผมจึงจำเป็นที่จะต้องฆ่าพวกมันก่อน

มีนักสังคมศาสตร์และนักการทหารให้นิยามของสงครามไว้ว่า “สงครามคือการจัดการกับความรุนแรง” (War is the management of violence.) สำหรับเวียดนาม ความรุนแรงที่พูดถึงน่าจะหมายถึง การเข่นฆ่าเอาชีวิตซึ่งกันและกัน ส่วนคำว่า การจัดการ มันอาจจะใช้ที่ เวียดนามไม่ได้ ถ้าผมจะทำการกิจให้สำเร็จโดยการไปเข้าตีที่ใดที่หนึ่ง ผมต้องนำลูกน้องไป ผมไม่สามารถบริหารจัดการให้พวกเขาไปได้ และ อีกอย่างผมมีหน้าที่ที่จะรักษาชีวิตพวกเขาไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ยิ่งไปกว่าการรักษาชีวิตของพวกเขา ก็คือผมเป็นผู้ที่ต้องพาเขา ไปฆ่าคน ดังนั้นหน้าที่อีกอย่างคือผมต้องไม่ให้พวกเขาเป็นพวกกระหาย สงครามเห็นชีวิตคนเป็นผักปลา ถ้าต้องฆ่าคือทำไปเพราะหน้าที่และกั จบแค่นั้น ผู้นำคือคนที่มืบทบาทหน้าที่ในการทำให้พวกเขาอยู่ในกรอบที่ เหมาะสม โดยธรรมชาติของสงคราม มนุษย์สามารถทำอะไรก็ได้เพื่อให้ ตัวเองรอดชีวิต และก็จะไม่รู้สึกรู้สิดกับการกระทำของตนด้วย แต่แน่นอนว่า ถึงสงครามจะจบลงแต่การกระทำนั้นจะอยู่กับเราตลอดไป ดังนั้น ในฐานะที่เป็นทหารและอยู่ในสถานการณ์รบ การกระทำที่เกินกว่า เหตุ สุดท้ายก็จะกลับมาทำร้ายเราเองในอนาคต ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำไม่ทำหน้าที่ของตัวเองให้เหมาะสมปล่อยให้ลูกน้องทำเกินกว่าเหตุ สิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้น ทหารบางคนอาจต้องไปขึ้นศาลทหารเพราะ ทำในสิ่งที่เกินกว่าเหตุ เช่น การฆ่าผู้บริสุทธิ์ การข่มขืนชาวบ้าน เป็นต้น แน่นอนสิ่งเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วมันทำลายภาพลักษณ์และวินัยที่ดีงาม ของหน่วยและทหารคนอื่น ๆ อาจทำตามก็ได้

สงครามเป็นเรื่องของความโกลาหลอลหม่านและท้ายที่สุดจะนำมาซึ่งการไร้ซึ่งศีลธรรม ผู้นำหน่วยต้องควบคุมและอย่างน้อยที่สุดต้องทำให้เห็นเป็นตัวอย่างและจะไม่ปล่อยให้ความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ขยายเป็นเรื่องราวใหญ่โต เช่น การขโมยทรัพย์สินเพียงเล็กน้อยจากชาวนาอาจนำมาซึ่งการข่มขืนลูกสาวเขาอีกทีก็เป็นได้

สำหรับสงครามสมัยใหม่ เช่น สงครามเวียดนามเส้นแบ่งระหว่างสนามรบและเขตพลเรือนมักจะไม่ใช่ชัดเจนและมักจะนำมาซึ่งปัญหามากมาย ความโหดร้ายของสงครามที่บันทึกของทหารในสนามรบมีอยู่ในทุกที่ทุกมิติ เช่น ในหมู่บ้านที่หมวดผมมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัย ชาวนาธรรมดาหนึ่งคนอาจมีได้หลายบทบาท นอกจากบทบาทของการเป็นชาวนาแล้วยังอาจเป็นพ่อหรือแม่ของทหารเวียดนามก็ได้ ซึ่งจุดยืนทางการเมืองที่ต่างกันไม่ได้หมายความว่าพวกเขาไม่สมควรได้รับความเป็นธรรมในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง พวกเขาอาจพยายามเอาชีวิตรอดแต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าคุณมีสิทธิ์ที่จะไปเกลียดหรือทำไม่ดีกับเขา หน้าที่ของผมในฐานะผู้นำของหมวดจึงมีทั้งบทบาทของผู้นำในการรบและผู้นำด้านคุณธรรมซึ่งก็ไม่ได้ง่ายเลย